C20 – OND2

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2008-2009

9 oktober 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

INHOUD

Interpellatie van mevrouw Stern Demeulenaere tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming en tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over de muziekbelasting voor scholen 1

Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de toekenningsvoorwaarden voor studietoelagen in geval van co-ouderschap 5

Vraag om uitleg van mevrouw Dominique Guns tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de stijgende druk op het behalen van de eindtermen omwille van allerlei redenen 7

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de opleiding vierde graad bso Verpleegkunde 12

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het verschil in ondersteuningskosten tussen inclusief en buitengewoon onderwijs 15

Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de tewerkstelling van ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting in de centra voor leerlingenbegeleiding 17

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck

Interpellatie van mevrouw Stern Demeulenaere tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming en tot de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel, over de muziekbelasting voor scholen

De voorzitter: Mevrouw Demeulenaere heeft het woord.

Mevrouw Stern Demeulenaere: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, op 25 september 2008 verscheen in verschillende kranten het bericht dat Semu, de beheersvennootschap van muziekuitgevers, in een brief eiste dat scholen een licentie nemen voor het kopiëren van liedjesteksten en partituren. Volgens Semu zijn scholen en leerkrachten in overtreding wanneer kopieën van liedjesteksten en notenbalken in de lessen worden gebruikt zonder een licentie met haar af te sluiten. Om de prijs van de licentie te bepalen zou Semu een vast licentietarief hanteren van 0,77 euro per kleuter, 1,77 euro per leerling uit het lager onderwijs en 2,77 euro per leerling uit het secundair onderwijs.

Semu vertegenwoordigt slechts een beperkte groep van muziekuitgevers. Daarenboven gebruiken scholen slechts in beperkte mate materiaal waarvoor Semu rechten kan innen. De bijdragen die zouden worden aangerekend, zouden dan ook buiten proportie zijn.

Ten slotte is ook de manier van aanpakken bedenkelijk. Semu dreigt namelijk direct met gerechtelijke procedures en zware financiële claims, en dit alles voor het uitdelen van kopieën van 'Klein klein kleutertje' of 'Zie ginds komt de stoomboot'.

Dit is trouwens niet de eerste keer dat Semu die actie onderneemt. In de vorige legislatuur werden muziekacademies ook al onder druk gezet, maar mede door het optreden van toenmalig minister van Onderwijs Vanderpoorten heeft Semu de geuite dreigementen niet hard durven te maken.

Los van de bedenkelijke manier van optreden door Semu moet het debat ook inhoudelijk gevoerd worden. In plaats van te werken met gekopieerde partituren zouden scholen en muziekacademies ondersteund kunnen worden in de uitbouw van een boekenfonds met partituren, een zogenaamd 'partiturenfonds'. Op die manier kunnen kinderen de partituren die ze nodig hebben, lenen in de academie. Hiertoe zouden natuurlijk wel enkele basisinvesteringen op Vlaams niveau vereist zijn.

Mijnheer de minister, wat is uw standpunt en dat van uw collega, minister Anciaux, ten aanzien van het recente initiatief van Semu?

Klopt de bewering dat de berekeningen en de licentietarieven werden opgemaakt in samenspraak met uw kabinet?

Aanvaardt u de manier waarop Semu deze juridische kwestie tracht te beslechten, namelijk door het aanrekenen van een licentie met een forfaitaire prijs per kind? Zult u hiertoe bijkomende middelen uittrekken of moeten de scholen zelf instaan voor deze uitgaven?

Kan er desnoods een lijst worden voorgelegd met partituren en liedjes die onder deze wet zouden vallen? Er zijn immers heel wat liedjes waarvoor geen auteursrecht meer moet worden betaald, omdat de auteurs al meer dan 70 jaar geleden overleden zijn.

Hoe staan u en uw collega tegenover het alternatief voorstel van een zogenaamd 'partiturenfonds'? Bent u bereid om samen met uw collega verder onderzoek te laten uitvoeren en om, indien dit onderzoek positief zou uitvallen, de nodige middelen voor de opstart ervan uit te trekken?

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, dit onderwerp ligt ons erg na aan het hart. We zijn immers van oordeel dat de vzw Semu niet de volledige groep van belanghebbenden uit de sector omvat.

We hebben vragen bij de wettelijkheid van dit gebeuren. Indien de vzw Semu de door de scholen gevraagde bijdrage zou verkrijgen, in welke mate kunnen scholen dan achteraf nog worden gevat door eventuele andere, complementaire belangenorganisaties voor hetzelfde onderwerp? Moet er dan niet meer afstemming zijn? En kunnen we het zomaar eens zijn met dat principe voor educatieve doeleinden? Dat is een andere discussie die wel al gevoerd is, maar waar nog maar tot weinig slotsommen werd gekomen.

Wat me uitermate stoort is de toon van de briefwisseling waarmee de scholen geconfronteerd worden. Die is in hoge mate agressief en culpabiliserend ten aanzien van de schooldirecties. Die mensen verdienen het niet om op die manier aangesproken te worden. Dat stoort me echt heel erg.

Wat ik ook opvang, is dat een aantal scholen uit het deeltijds kunstonderwijs (dko) opnieuw afstand nemen

van wat ze in het vorige schooljaar of de vorige schooljaren wel hebben ondertekend, net omdat Semu niet het volledige veld beslaat. Zelfs als kleuterjuffen in het kleuteronderwijs een kopietje nemen uit hun zangboekjes waar al een bijdrage op betaald is, om dat in het ouderboekje te steken zodat de ouders de evolutie van hun kindje in de school met betrekking tot de muzikale opvoeding kunnen volgen, zou er betaald moeten worden. Dat lijkt me nogal sterk.

Mijnheer de minister, hoeveel percent van de belanghebbenden groepeert de vzw Semu?

Mijn volgende vraag is misschien een beetje verregaand. Zou het pedagogisch-didactisch niet nodig zijn dat het onderwijsveld voor één keer een beetje anarchistisch reageert door dit gewoon naast zich neer te leggen?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Ik wil graag het betoog van de heer De Cock aanvullen. Ik heb gedurende een achttal jaar heel veel te maken gehad met deze problematiek toen ik werkzaam was in de culturele sector.

Ik moet zeggen dat mijn ervaringen met Semu buitengewoon negatief zijn – ik moet me trouwens inhouden om geen grove krachttermen te gebruiken om Semu te beschrijven. Semu is erin geslaagd om diepe wonden te slaan in de koorwereld en de wereld van de instrumentale muziek en om mensen tegen elkaar op te zetten. Ze deden dat allemaal om de licentie te kunnen verkopen en om mensen onder druk te zetten om de licentie te nemen.

Het hele licentie-idee komt erop neer dat een licentie wordt genomen indien alle potentiële rechthebbenden, uitgevers van partituren, door die licentie gevat zijn. Uit onderzoek blijkt dat niet eens de helft van de uitgevers die in Vlaanderen bladmuziek verdelen, wordt gevat door de licentie. De representativiteit van Semu is buitengewoon problematisch.

Over het dko bestaan verschillende meningen. Daarover kan worden gediscussieerd omdat het dko in zijn kerntaken heel veel met bladmuziek te maken heeft. In de rest van het onderwijs is dit veeleer problematisch.

Eigenlijk is dit een anomalie. Ik ben voorstander van auteursrechten. Auteurs en uitgevers moeten beschermd worden, laat daar geen twijfel over bestaan. Ik wil iedereen adviseren om originele bladmuziek te gebruiken, want dan is er een garantie dat die gebruikt wordt en moet men geen licentie nemen. Ik raad dit aan aan elk koor of elke muziekmaatschappij die mij hierover advies vraagt. De wet verbiedt trouwens niet om een kopie van een partituur te nemen voor privégebruik. Hetzelfde geldt als iemand een cd koopt: ook die mag men voor eigen gebruik kopiëren.

Wegens de toon van Semu, de gebrekkige representativiteit van die vzw en uw verdienstelijke inspanningen voor de maximumfactuur waar dit toch weer komt tussenfietsen, zou ik u het liefst willen vragen om u aan te sluiten bij wat de heer De Cock zegt en om "neen" te zeggen, maar wellicht is er iets meer onderzoek nodig. We kunnen de wet niet zomaar naast ons neerleggen. Er is meer onderzoek nodig, maar als er geen representativiteit blijkt te zijn voor de licentie, zou dit soort informatie minstens aan de directies kunnen worden meegedeeld. Dan kunnen die afwegen in welke mate ze liever opteren voor originele muziekpartituren, want dan moeten ze geen licentie nemen, en dan steunen ze de componisten en de uitgevers van muziek veel meer dan vandaag.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik ben een beetje later, want mijn aanwezigheid was vereist in een andere commissie.

Ik wil me aansluiten bij de tweede vraag van mevrouw Demeulenaere. Bij alles wat hierover verschenen is en gezegd werd, heb ik een beetje het gevoel dat de volgende richting wordt uitgegaan. De scholen krijgen veel meer geld via het nieuwe Financieringsdecreet en daarover wordt algemeen gecommuniceerd en dus zijn er anderen die daar hun deeltje van opeisen. Ik vraag me af of dit kan. Bent u het daarmee eens? Zo neen, hoe gaat u daartegen reageren?

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Ik dank de vraagsteller om dit op de agenda te plaatsen en ook de collega's die zich hebben aangesloten. Ik denk inderdaad dat dit fenomeen te wijten is aan de goed merkbare verhoging van de subsidiëring, en nu zijn er kapers op de kust die delen van de koek willen. Mevrouw Michiels heeft dit terecht onderstreept.

Ik meen ook dat we de scholen weer eens zullen belasten met een zoveelste extra. We kunnen dit niet dulden. Ik sluit me dan ook graag aan bij de oproep. De heer De Cock sprak van anarchisme. Ik neem dat woord ook graag in de mond om dit te benadrukken.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, ik zou duidelijk willen stellen dat het niet gaat om Vlaamse regelgeving of om onderwijsregelgeving. De impact die we als Vlaamse ministers van Onderwijs en respectievelijk Cultuur hebben, is dan ook beperkt. De beheersvennootschap Semu is bij ministerieel besluit van 14 februari officieel erkend als een beheersvennootschap van dit soort rechten, dat gebeurde onder de federale regering-Verhofstadt I.

De beheersvennootschap heeft tot doel het innen en het verdelen, administreren en beheren, in de ruimste zin van het woord, van alle grafische rechten van de bij hen aangesloten muziekuitgevers op hun uitgavefondsen, waaronder maar niet uitsluitend, het grafische reproductierecht en het recht op de vergoeding voor reprografie. Ik kom daar straks nog even op terug, maar eigenlijk zou men in de federale Kamer minister Van Quickenborne hierover moeten aanspreken.

Semu is gemachtigd om de auteursrechten en meer bepaald de grafische rechten te vrijwaren van de muziekuitgevers op hun muziekfondsen, waarop de uitgevers aanspraak kunnen maken – voor zover ze althans bij Semu zijn aangesloten. Semu mag in dit kader licenties voorstellen aan potentiële gebruikers.

Semu heeft in de voorbije jaren met alle sectoren die muziekcomposities gebruiken, licenties afgesloten, waaronder het deeltijds kunstonderwijs, het hoger kunstonderwijs, ensembles, kerkmuziek, en zo meer. Het is dus niet helemaal juist, mevrouw de voorzitter, dat Semu nu plotseling wakker geschoten is omdat we een extra financiering geven aan basisscholen. Dit is een debat dat wat Semu betreft, al jaren loopt. Mevrouw Demeulenaere wees er ook op. De voorbije jaren heeft Semu inderdaad met heel wat sectoren akkoorden gesloten.

Om het nog ingewikkelder te maken: het auteursrecht ligt vast in Europese regelgeving via de richtlijn 2001/19 en de federale wet van 30 juni 1994. De auteurswet beschermt elk concreet werk dat via intellectuele activiteit een persoonlijke stempel heeft meegekregen van een persoon. Het mag niet zomaar gekopieerd en voor uitvoering gebruikt worden. Alleen de auteur zelf mag zijn eigen werk kopiëren of toestemming geven om het te kopiëren. Naast boeken, toneelwerken, gedichten, en andere, komen ook muziekcomposities en tekeningen in aanmerking voor bescherming door het auteursrecht.

Er kan dus een auteursrecht ingeroepen worden voor de volgende muziekcomposities en muziekuitgaven of partituren: ten eerste een muziekcompositie die in origineel is opgesteld door een auteur of componist in tekst of in muziek met een nieuw werk of met een creatieve herwerking van een bestaand werk, en ten tweede een muziekuitgave, met muziekcomposities, die een originele vormgeving meekrijgt van de uitgever door onder meer een creatieve bundeling in één geheel, grondig uitgewerkte presentatie, moderne vormgeving met tekeningen en foto's en andere. De potentiële gebruikers, waaronder de scholen die mogelijk reproducties maken uit de uitgaven, zijn niet verplicht een licentie te nemen zolang ze de auteurswetgeving respecteren. Semu is gemachtigd daar controle op uit te oefenen.

Er bestaan evenwel een reeks uitzonderingen waar het auteursrecht volgens de geldende regelgeving niet geldt. Dat is primo, de aankoop voor alle betrokken leerlingen van de originele liedboeken of partituren. Secundo is dat het nemen van korte fragmenten binnen een onderwijskader, want het kopiëren van partituren voor de leerlingen is niet onderworpen aan het auteursrecht indien maar 10 percent gekopieerd wordt van een partituur of van een boek met partituren. Het fragment dient wel ter illustratie van het lesgeven en is niet beschikbaar voor uitvoering. De regel van 10 percent is geen wettelijke regel, maar wordt binnen het domein van de auteursbescherming regelmatig aangehaald.

Tertio is een uitzondering het gebruik maken van het publiek domein. Het publiek domein inzake partituren is vrij ruim. Het gaat namelijk om een muziekcompositie die een creatie is van een onbekende componist of van een bekende componist die meer dan 70 jaar geleden overleden is, zonder dat er nieuwe, originele, creatieve elementen zijn toegevoegd. Het gewone 'Klein, klein kleutertje' zonder enige originele bewerking, behoort tot het publiek domein, en noch de scholen noch enige andere organisatie moet hiervoor een auteursrecht betalen. Het is belangrijk om ook dit mee te delen.

U vroeg of we de manier aanvaarden waarop Semu deze juridische kwestie tracht te beslechten, namelijk door het aanrekenen van een licentie met een forfaitaire prijs per kind, en of we hiertoe de nodige middelen zullen uittrekken of dat de scholen zelf moeten instaan voor deze uitgaven. Of we dat nu graag hebben of niet, en wat we ook vinden van deze organisatie, op het feit dat Semu hier een initiatief neemt, is eigenlijk niets aan te merken. Hoe vervelend dit soms is voor initiatiefnemers, er is een gerechtvaardigde vraag naar het regelen van de rechten van degenen die creëren.

Over de manier waarop deze vennootschap haar initiatieven ontwikkelde, kan ik u zeggen dat het overleg tussen de koepels van onderwijsverstrekkers en Semu uiteindelijk niet tot een vergelijk heeft geleid. Wel gingen alle partijen ermee akkoord om via een mededeling in Schooldirect de scholen en schoolbesturen te informeren op basis van een tekst en van een prijszetting die tijdens het overleg aan de orde was gekomen, maar waarover uiteindelijk geen ultieme overeenstemming werd bereikt. Dat er geen akkoord 'van harte' was bereikt, leidde tot de oprispingen in de pers die we hebben meegemaakt.

Voor het dagonderwijs, het basis- en secundair onderwijs, waren er tot op heden geen afspraken over het kopiëren van muziekcomposities of muziekuitgaven. Semu heeft nu een licentie opgesteld die vanaf 1 september 2008 geldig is voor het dagonderwijs en die toelaat dat scholen die dat wensen, kopieën kunnen maken uit een aantal liedboeken om door alle leerlingen in de klas te gebruiken. Het is daarbij duidelijk dat basis- en secundaire scholen waar geen beschermde

muziekuitgaven worden gekopieerd, de nu voorgestelde Semu-licentie niet nemen. Semu is in haar optreden gebonden door de pas vermelde regelgeving en wordt gecontroleerd door de federale overheid, namelijk door de FOD Economie, afdeling Controle Beheersvennootschappen Auteursrechten. Als u wilt weten hoe deze mensen optreden, moet u federaal minister Van Quickenborne interpelleren.

Ik wil u nog het volgende zeggen, maar haal daar niet te veel argumenten uit in de ene of de andere richting. Ik stel vast dat de door Semu opgestelde licentie voor het dagonderwijs relatief beperkt is in vergelijking met het kunstonderwijs, waar het gaat om 16,50 euro en 7,60 euro voor hoger en respectievelijk secundair kunstonderwijs, en andere sectoren – voor kerkpartituren gaat het bijvoorbeeld om 4,66 euro. Voor het kleuteronderwijs gaat het om 0,99 euro. Voor het lager onderwijs is het 1,99 euro en voor het secundair 2,99 euro. Dit is met inbegrip van 6 percent btw. Wel gaat er voor kleuter-, lager en secundair onderwijs nog een korting van 0,22 euro van af volgens een afspraak tussen Semu en Reprobel. Als u de cijfers die in Schooldirect hebben gestaan hiermee vergelijkt, dan merkt u dat ze aanzienlijk veel gunstiger zijn dan de cijfers voor bijvoorbeeld het deeltijds kunstonderwijs. En, mevrouw Demeulenaere, voor het dko kwam het akkoord tot stand onder mijn voorgangster, mevrouw Vanderpoorten. Zeggen dat mevrouw Vanderpoorten Semu tegenhield, is dus niet juist. Ik stel dan ook voor dat we het debat niet daartoe beperken.

De licentie bevat bovendien geen beperking inzake het aantal kopieën, wat in andere licenties wel het geval is, en ze geldt per vestigingsplaats en niet automatisch voor de hele school. Basisscholen en secundaire scholen die nu werken met de duurdere licenties uit het kunstonderwijs, krijgen een terugbetaling van Semu – wat op zich goed is. De werking van het schoolkoor of het schoolorkest is ook inbegrepen in de licentie. Ik pleit hiermee niet voor Semu, ik wil alleen maar aantonen dat er voor en tegen is bij deze voorstelling van zaken.

Als er onduidelijkheid is over het repertoire dat Semu zou vertegenwoordigen, dan is de beheersvennootschap wettelijk verplicht om de school daarover sluitende informatie te bezorgen.

U vroeg ook of we bereid zijn om het alternatieve voorstel van een zogenaamd ‘partiturenfonds’ te bekijken. Ik ben inderdaad bereid om de mogelijkheden daarvan te onderzoeken. Het is wel zo dat het uitlenen van muziekpartituren een onderdeel is van het auteursrecht. Voor zover het om beschermde muziekpartituren gaat, dient daarover een akkoord gesloten te worden met Semu voor de bijhorende licentie. We komen zo natuurlijk bij dezelfde terecht, maar ik meen dat dit iets is dat we moeten onderzoeken. Het is wel zo dat er op dit ogenblik niet in budgetten voorzien is om als Vlaams ministerie van Onderwijs de Semu-licentie centraal te betalen, noch voor het oprichten van een of meerdere partiturenfondsen. Ik ben bereid om te onderzoeken of dit een oplossing kan bieden.

Het is belangrijk om u de volledige juridische toedracht te geven. Het is voor de minister nogal moeilijk om op te roepen om heel ostentatief de wet niet te respecteren.

De voorzitter: Mevrouw Demeulenaere heeft het woord.

Mevrouw Stern Demeulenaere: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben al heel blij om van u te mogen vernemen dat de briefwisseling van Semu niet in samenspraak met uw kabinet is gebeurd. Dat wordt wel door Semu beweerd. Het staat zwart op wit op papier. Semu beweert dat hierover onderhandeld werd op uw kabinet en dat de brieven ook in samenspraak met uw kabinet werden gestuurd.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik zal dit even verduidelijken. De onderhandelingen zijn natuurlijk bij ons gebeurd, maar er was geen akkoord. Er is daarover dus ook geen akkoord gesloten met mij.

We hebben wel gezegd – en dat wisten de partijen – dat dit op Schooldirect zou worden gezet, maar zonder dat er een akkoord was. In die zin zijn we wel deels betrokken in deze kwestie, ook op een heel officiële manier, want we hebben ons communicatiekanaal ter beschikking gesteld. Dat was voor de partijen geen probleem, maar die partijen waren het niet met elkaar eens over de prijzen.

We hebben het op Schooldirect geplaatst omdat we dachten dat het goed was om dat te doen toen men het ons vroeg. Het gaat inderdaad om tarieven die voor een aantal scholen misschien wel voordelen inhouden tegenover een wildwestsituatie.

Mevrouw Stern Demeulenaere: De heer Caron merkte op dat het niet heel duidelijk is wie Semu vertegenwoordigt. Misschien kan het helpen indien we een lijst produceren waardoor scholen alle partituren en auteurs kunnen gebruiken die niet onder Semu vallen. Misschien kunnen de scholen op die manier de licenties ontwijken. Ik weet wel dat dit ontwijkgedrag is, maar misschien is dit een goed denkspoor.

Ik weet ook dat dit federale materie is, en ik zal navraag doen bij de federale collega’s, maar zou het mogelijk zijn dat er in deze wet een uitzondering wordt gemaakt voor het onderwijs? Het gaat immers niet om professioneel, maar om puur educatief gebruik. Misschien kunt u hiertoe een bijdrage leveren in afwachting van het onderzoek naar het partiturenfonds.

Misschien kunt u hierover onderhandelen met uw federale collega.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Mijnheer de minister, over de prijs wil ik nog kwijt dat de vergelijking niet klopt. U verwijst naar de basistarifering, maar men heeft ook akkoorden gemaakt met de verschillende sectoren waarbij de prijzen telkenmale lager liggen. Ik zou dus zeggen: opgepast met de vergelijking, want die is relatief. Ook voor een koor werd een maximumtarief bepaald, dat lager is dan 4,5 euro en daar zingt men elke week op basis van bladmuziek.

Ik wil nog iets zeggen over de muziekbibliotheken. Het heeft te maken met de houding van Semu. Koor & Stem is een landelijke federatie van amateurkoren. Semu heeft geprocedeerd tegen Koor & Stem en heeft de federatie verboden om de partiturenbibliotheek nog open te houden. Je moet maar durven! Dit geldt niet voor openbare bibliotheken, die mogen wel bladmuziek uitlenen. De zaak loopt nog in beroep, er moet nog een definitieve uitspraak gedaan worden, maar het typeert de wijze waarop Semu werkt, en die irriteert de mensen in de culturele sector enorm.

Mevrouw Demeulenaere, u bent een partijgenote van de federale minister van Economie. U zou de culturele sector een onwaarschijnlijke dienst bewijzen indien u van uw partijgenoot gedaan kunt krijgen dat wordt opgetreden, dat de controledienst wordt ingeschakeld en dat regels worden opgelegd aan de organisaties. Alle uitgevers en auteurs hebben rechten en die moeten we respecteren, maar de wijze waarop dat nu gebeurt, deugt niet. U kunt daar meer aan doen dan ik, dan de minister van Onderwijs en dan de minister van Cultuur. U zou ook het onderwijs een grote dienst kunnen bewijzen. Wij rekenen op u.

Mevrouw Stern Demeulenaere: Laat ons zeggen dat deze vraag een aanzet was. We zullen het hier zeker niet bij laten, we zullen dit verder onderzoeken.

Ik dank de minister omdat hij het onderzoek naar het partiturenfonds zal starten, want misschien kan er op die manier een oplossing worden gevonden voor het onderwijs.

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mijnheer de minister, kunnen we een kopie van uw antwoord krijgen zonder daarvoor een bijdrage te moeten betalen? *(Gelach*)

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik heb in het antwoord van de minister niet expliciet gehoord dat hij officieel contact zal opnemen met minister Van Quickenborne, het is toch raadzaam om dit formeel te doen.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, ik wil bevestigen ten aanzien van mevrouw Demeulenaere dat ik het voorstel zal onderzoeken.

Ze zet me ook een beetje op weg om contact op te nemen met minister Van Quickenborne, want als we informatie willen over de dekking, dan moeten we die bij hem halen. Het is dan inderdaad mogelijk om de volledige problematiek even voor te leggen aan de federale collega, en ik stel voor dat ik dat doe. Ik zal u daar te gelegener tijd over rapporteren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de toekenningsvoorwaarden voor studietoelagen in geval van co-ouderschap

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik heb een korte praktische vraag over het toekennen van de studietoelagen. U weet dat daarbij rekening wordt gehouden met het inkomen van de aanvrager.

De dienstverleners laten me weten dat er een probleem is op het niveau van het co-ouderschap, een formule waar heel wat gescheiden ouders voor kiezen. Er zijn nogal wat problemen met de inkomensvoorwaarde.

Beide ouders hebben een inkomen. Bij de toekenning van een studietoelage wordt echter niet het gezamenlijk inkomen, maar het inkomen van de ouder waaraan de kinderen zijn toegewezen in rekening gebracht. Indien die ouder aan de inkomensvoorwaarde voldoet, is er geen probleem en kan de toelage worden toegekend. Indien die ouder hier niet aan voldoet, krijgt de betrokken leerling geen studietoelage.

In het geval van co-ouderschap worden de lasten tussen beide ouders verdeeld. De ouder die, normaal gezien, wel in aanmerking voor een studietoelage zou komen, valt op basis van deze berekeningswijze uit de boot. Anderzijds besef ik dat het onrechtvaardig zou zijn in dergelijke omstandigheden een volledige studiebeurs toe te kennen. Het gaat tenslotte slechts om de helft van de bijdrage in de gezamenlijke kosten.

Mijnheer de minister, wordt eraan gedacht de toekenningswijze van studietoelagen aan te passen? Zal, in

het geval van co-ouderschap, ook de ouder waarbij de kinderen niet zijn gedomicilieerd een toelage kunnen aanvragen? Het spreekt voor zich dat die toelage dan in functie van de voor die kinderen betaalde alimentatie of bijdrage moet worden aangepast.

De voorzitter: De heer De Cock heeft het woord.

De heer Dirk De Cock: Mevrouw de voorzitter, ik dank de heer Laurys voor het stellen van deze vraag om uitleg.

Ik zou nog een bijkomende opmerking willen maken. Echtparen die uit elkaar gaan, doen dat dikwijls in eerste instantie niet officieel. Dit betekent dat de ouder bij wie de kinderen verblijven gedurende het eerste jaar of anderhalf jaar niet of nog niet kan bewijzen dat de feitelijke situatie is gewijzigd. Het gevolg is dat de taxatie nog steeds op het gemeenschappelijk inkomen wordt gebaseerd.

In de realiteit is er echter geen gezamenlijk inkomen meer. Dit leidt dan weer tot overbruggingsproblemen. Het duurt soms twee fiscale jaren voor dergelijke situaties echt zijn geregistreerd en dat gevolg aan de nieuwe situatie kan worden gegeven. Ondertussen zitten die mensen met financiële problemen, die soms dramatisch kunnen worden.

Ik begrijp dat de minister hier niet onmiddellijk een antwoord op kan geven, maar we moeten hier toch rekening mee houden.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, om te beginnen, wil ik de vorige sprekers bedanken voor het signaleren van deze kwestie. Dit probleem is me overigens niet helemaal onbekend. Misschien heb ik dezelfde persoon als de heer Laurys ontmoet. Onlangs heeft iemand me hierover alleszins aangesproken. Mijn antwoord is vooral een stand van zaken. Ik ben bereid hierover na te denken. Ik wil nu echter een antwoord geven dat vanuit de huidige logica vertrekt.

De huidige regelgeving inzake studietoelagen is op de hoofdverblijfplaats gebaseerd. Hierdoor wordt de toelage in het geval van een echtscheiding met co-ouderschap berekend op basis van het inkomen van de ouder bij wie het kind is gedomicilieerd. De toelage wordt ook aan die ouder toegekend.

De vraag is of het een goed idee is de hoofdverblijfplaats als criterium voor de toekenning van studiefinanciering los te laten. In dat geval zou de ouder waarbij de kinderen niet zijn gedomicilieerd de toelage kunnen aanvragen. Mijns inziens, zijn er een aantal bezwaren.

In de eerste plaats zou de behandeling van de aanvragen veel meer tijd in beslag nemen. Indien een echtscheiding wordt vastgesteld, moet het echtscheidingsvonnis worden opgevraagd en gelezen. Hieruit moet blijken welke regeling ten aanzien van de kinderen is getroffen. De overheid kan bovendien niet weten of het vonnis, dat door een van de ouders bij de aanvraag wordt gevoegd, ondertussen is gewijzigd. Administratief-procedureel is dit een behoorlijk ingewikkelde kwestie.

Indien we de hoofdverblijfplaats niet langer als criterium zouden handhaven, zou co-ouderschap inhouden dat met het inkomen van beide ouders rekening wordt gehouden. In de praktijk zouden we veel kinderen van uit de echt gescheiden ouders benadelen. We zouden immers logischerwijze rekening houden met het inkomen van beide ouders. De kinderen van gescheiden ouders zouden in dat geval een veel lagere toelage of zelfs geen toelage meer krijgen. We zouden, met andere woorden, in de praktijk het omgekeerde effect sorteren.

Ik begrijp de vraag naar een apart systeem, dat deze mensen de keuze laat en dat in de toekenning van de helft van de toelage zou resulteren. Dit lijkt me echter ingewikkeld. Ik ben bereid hierover na te denken. De logica van het systeem leidt er echter toe het principe van de domiciliëring en de hoofdverblijfplaats te behouden.

Ik ben me bewust van het feit dat sommige ouders niet tijdig van de gevolgen van de domiciliëring van hun kinderen bij hun ex-partner op de hoogte worden gebracht. Ik heb mijn administratie alvast de opdracht gegeven een gerichte informatiecampagne op te zetten. Die campagne zal deel van de permanente vorming van advocaten uitmaken. Ik zal trachten de mensen te sensibiliseren over die gevolgen die ze momenteel misschien niet terdege inschatten. Ik besef echter dat dit op zich nog geen antwoord op de eigenlijke vraag van de heer Laurys vormt.

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik begrijp dat het niet eenvoudig is een dergelijk probleem op te lossen.

Indien het gezamenlijk inkomen in rekening wordt gebracht, zijn de gevolgen voor de ouders negatief. Ik gun iedereen uiteraard een studiebeurs. We kunnen hier bedenkingen bij hebben. Dit zou echter niet rechtvaardig zijn. Mensen die zijn gescheiden, mogen met betrekking tot de studietoelagen niet meer voordelen krijgen dan mensen die niet zijn gescheiden. Dit zou een pervers effect zijn. Het lijkt me logisch op een of andere manier rekening te houden met beide inkomens. Een studiebeurs kan worden toegekend aan de ouder aan wie de kinderen zijn toegewezen.

Als ik het goed heb begrepen, heeft de minister zijn administratie gevraagd de praktische uitvoering te

onderzoeken. Ik veronderstel dat dit onderwerp binnen enkele maanden weer aan bod zal komen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Dominique Guns tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de stijgende druk op het behalen van de eindtermen omwille van allerlei redenen

De voorzitter: Mevrouw Guns heeft het woord.

Mevrouw Dominique Guns: Mevrouw de voorzitter, ik stel deze vraag om uitleg niet om de idee van de maximumfactuur aan te vechten. Ik denk dat de minister hier terecht zijn geesteskind van heeft gemaakt. De scholen mogen de ouders niet onbeperkt facturen voorleggen.

Mijn vraag om uitleg geeft uiting aan de bezorgdheid van een aantal ouders die me over een bepaald probleem hebben aangesproken. Ze vrezen dat hun kinderen ten gevolge van de stijgende prijzen en dergelijke een aantal eindtermen misschien niet zullen halen.

In de loop van het zomerreces heeft mevrouw Demeulenaere een schriftelijke vraag over het busvervoer gesteld. Ik heb onlangs het antwoord van de minister gelezen. Een gemeente kan in het kader van het eigen flankerend onderwijsbeleid beslissen het busvervoer van het eigen net en van de andere netten te betalen. Indien een gemeente besluit andere sociale voordelen toe te kennen, moeten die voordelen ook aan de andere netten worden toegekend. Het gaat dan, bijvoorbeeld, om de toegangsprijzen van een zwembad.

Desondanks is het sommige ouders bij de aanvang van het lopende schooljaar opgevallen dat bepaalde activiteiten fors in frequentie zijn gedaald of gewoonweg zijn afgeschaft. Hiervoor worden allerhande redenen aangehaald. Het gaat dan om de gestegen brandstofprijzen of om de handhaving van de maximumfactuur.

In het concrete geval dat een aantal ouders me hebben gesignaleerd, gaat het om de toegang tot en het vervoer van en naar een zwembad. Blijkbaar heeft een school de prijs voor de zwembeurten van 2 euro tot 2,5 euro opgetrokken. Bovendien is de frequentie sterk gedaald. Gedurende de voorbije jaren werd om de twee weken gezwommen. Nu is dat nog maar om de drie weken. De ouders zijn vooral bezorgd omdat de daling van de frequentie van de zwemlessen een rechtstreekse invloed op de prestaties kan hebben. Aangezien het in dit geval een in de eindtermen opgenomen discipline betreft, heb ik besloten hierover een vraag om uitleg te stellen. We kunnen erom lachen omdat de meesten onder ons met hun kinderen naar het zwembad gaan, maar vandaag is het een realiteit dat sommige ouders het geld niet hebben om hun kinderen te leren zwemmen buiten de zwemlessen op school.

Mijnheer de minister, in welke mate hebt u zicht op het onder druk komen te staan van de eindtermen ten gevolge van bijvoorbeeld de gestegen brandstofprijzen of de maximumfactuur zoals door sommige scholen wordt aangehaald? Is er onderzoek gedaan naar een mogelijke negatieve invloed van bijvoorbeeld de gestegen brandstofprijzen en de maximumfactuur op het behalen van de eindtermen? Welke maatregelen zult u treffen om te vermijden dat de eindtermen onder druk komen te staan ten gevolge van bijvoorbeeld de gestegen brandstofprijzen en de maximumfactuur?

Mijnheer de minister, ik weet dat er voor werkingsmiddelen van de scholen in se geen verschil kan bestaan. Wat ze door de maximumfactuur niet meer krijgen van de ouders, krijgen ze van de overheid, maar de realiteit is dat er nog maar één keer op de drie of de vier weken zal worden gezwommen. Door die realiteit is mijn vraag ingegeven. Daarom ben ik mijn vraag ook begonnen met te zeggen dat ik de maximumfactuur niet in vraag wil stellen. Het gaat me over het verminderen van de frequenties en van sommige zaken die men aan het afschaffen is op bepaalde scholen.

De voorzitter: De heer Schoofs heeft het woord.

De heer Hans Schoofs: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, dit is een terechte vraag. De maximumfactuur is op zich een goed initiatief. Mijn collega heeft dat duidelijk te kennen gegeven in haar vraagstelling, maar het heeft een aantal spijtige nevenverschijnselen. U hebt vorig jaar een serieuze inspanning geleverd op het vlak van de werkingsmiddelen om de lat gelijk te leggen. De maatregel van de maximumfactuur heeft een neveneffect, namelijk dat die de kloof in veel gevallen weer iets groter maakt.

Ik verklaar me nader. Zoals u uit de vraagstelling hebt begrepen, zullen veel scholen besparen op het zwemmen om net die maximumfactuur niet te overschrijden. Het zwemmen is inderdaad een serieuze hap in het budget, vooral omdat de energieprijzen stijgen waardoor de transportkosten, die een groot aandeel hebben in de kostprijs, hoger worden.

Ik stel op het terrein vast dat er in het vrij onderwijs veelal gekozen wordt voor een vermindering van het aantal zwembeurten, van tweewekelijks naar driewekelijks, en dat in de publieke netten, waar er iets meer middelen voorhanden zijn en waar de schoolbesturen bereid zijn om in de buidel te tasten, er wordt bijgepast.

Dat is een perverse realiteit die ik betreur. Hetzelfde doet zich voor in het buitengewoon onderwijs waar veelal meer werd gezwommen, tot wekelijks toe. Er is destijds bestudeerd of er misschien een reden was om een hogere maximumfactuur te hebben in het buitengewoon onderwijs dan in het gewoon onderwijs. Dat klinkt misschien onlogisch, maar in de school waarvan ik een getuigenis heb, is het oudercomité zelf vragende partij dat de kinderen wekelijks zouden blijven zwemmen. Men stelt echter vast dat men boven de maximumfactuur uitkomt, hoewel die zwemlessen een zeer goed nettoresultaat behalen ten aanzien van de motorische ontwikkeling in het buitengewoon onderwijs van type 1 en type 8.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mevrouw de voorzitter, deze vraag heeft een lange voorgeschiedenis. We hebben bij het begin van het schooljaar allemaal de berichten in de pers kunnen lezen over uitstappen die moesten worden geschrapt of zwemlessen die zouden vervallen. Nu plaatst men dit in het kader van het onder druk komen te staan van de eindtermen en men focust vooral op het zwemmen, maar ook andere uitstappen verminderen of vallen weg.

Ik herinner me dat we bij de bespreking van het decreet van 25 juni 2008 op de financiering van het leerplichtonderwijs, gelijkaardige opmerkingen hebben gemaakt die toen werden weggewuifd en weggelachen. Wij zien wel een rechtstreekse link met het invoeren van de maximumfactuur. Ik herinner me ook dat we toen de vraag hebben gesteld om het vervoer van en naar het zwembad uit de maximumfactuur te halen zodat men dat niet zou kunnen aangrijpen als reden om het aantal zwembeurten te verminderen. Daar is toen op geantwoord dat dat vervoer geen rol speelt bij die maximumfactuur, waarop wij hebben gezegd dat dat volgens ons wel het geval is. Kinderen van een school die dicht bij een zwembad is gelegen, kunnen te voet naar het zwembad gaan en dus moet de school die kosten niet in rekening brengen. Terwijl een school die in een klein dorp ligt waar er geen zwembad is, wel telkens een bus nodig heeft, wat een serieus verschil meebrengt.

Mijnheer de minister, bent u eventueel bereid om te overwegen, nu blijkt dat het zwemmen een van de grote problemen is, om het vervoer van en naar het zwembad, waar dat niet wordt geregeld via het flankerend onderwijsbeleid, uit de maximumfactuur te halen? Er zijn gemeenten waar dat wel gebeurt – en we zijn blij voor die gemeenten –, maar er zijn ook gemeenten waar het nog niet gebeurt en waar de scholen in de kou blijven staan. Bent u eventueel bereid om in die gevallen het vervoer uit de maximumfactuur halen zodat de zwembeurten, die belangrijk zijn voor de motorische ontwikkeling van kinderen, kunnen blijven doorgaan?

De voorzitter: Mevrouw Demeulenaere heeft het woord.

Mevrouw Stern Demeulenaere: Mijnheer de minister, zeer recent heb ik een schriftelijke vraag ingediend in hetzelfde verband. Het ging over cijfers, dus kon ik die vraag moeilijk hier stellen. Ik had een hele lijst vragen over het aantal kinderen en de frequentie, vroeger en nu. Die cijfers kunnen volgens mij klaarheid brengen over de impact van de maximumfactuur.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Het lijkt me wenselijk dat er een grondig onderzoek komt over de aanwendingen van het surplus dat via de maximumfactuur naar de scholen gaat. Het systeem is nog maar pas gestart, dus die aanwending moet nog goed bekeken worden. Ik denk dat het ook goed is dat scholen erop worden gewezen dat die gelden moeten worden aangewend waarvoor ze toegekend zijn.

De uitspraak van de heer Schoofs vind ik betwistbaar. Hij stelt generaliserend dat in het vrije net minder wordt gezwommen dan in de andere netten. Ik denk dat zijn periode van onderzoek heel kort is om tot dat algemene besluit te komen. Ik kan begrijpen dat die situaties zich voordoen, maar ik vind het voorbarig om op zo'n korte termijn tot die algemene besluiten te komen.

De voorzitter: De heer Voorhamme heeft het woord.

De heer Robert Voorhamme: Mevrouw de voorzitter, ik heb die persartikelen ook gelezen bij het begin van het schooljaar. Ik krijg ook wel eens brieven van ouders daarover. Ik denk dat er vaak een misverstand bestaat.

Het staat gemeenten vrij om een flankerend onderwijsbeleid te voeren. U zegt zelf dat dit in sommige gemeenten gebeurt en in andere niet. De verantwoordelijkheden moeten op de juiste plaats worden gelegd.

Als ik met directies praat, van eender welk net, dan stel ik vast dat er vaak een misverstand is over de interpretatie van de maximumfactuur en van de bijkomende middelen die men in verschillende schijven heeft gekregen. Ik beweer niet dat het om kwade wil gaat, maar nogal wat directeurs hebben de neiging om de kostprijs van een uitstap te bekijken als iets wat ze bijna volledig konden doorrekenen aan de ouders. Dat kan nu niet meer door de maximumfactuur. Ze denken er niet aan dat ze meer werkingsmiddelen hebben gekregen om uit te putten.

Dat is voor een deel inherent aan de introductie van een nieuw systeem, maar ik vind het wel belangrijk dat zeker degenen die mee hebben beslist over de maximumfactuur, onder meer dit parlement, de verplichting hebben om goed te duiden wat kan en wat niet kan. Collega's, u mag dit niet interpreteren als een terechtwijzing, maar het is nodig dat we deze opdracht op ons nemen, want uiteindelijk hebben wij over dit decreet gestemd.

Ik heb ook al vastgesteld, omdat ik eerder al een experiment heb gedaan met de maximumfactuur en toen al een analyse van de cijfers heb gemaakt, dat in de eindtermen een opdracht staat met betrekking tot het leren zwemmen. Het evenwicht tussen die opdracht in de eindtermen, en elk schooljaar, elke week gaan zwemmen – want vroeger deden scholen dat –, is ook niet evident.

In Antwerpen hebben we hierover gediscussieerd binnen de Onderwijsraad. In consensus werd daar beslist dat de kleuters gratis kunnen gaan zwemmen, net als het derde en vierde leerjaar. Voor de andere leerjaren moet daarvoor een prijs worden betaald. Het gaat om 1,5 euro per zwembeurt. Scholen kunnen zich daarop richten. Ze kunnen in de twee gratis jaren – de scholen vonden zelf dat dit de meest aangewezen leeftijd was – meer gaan zwemmen en in de andere jaren wat minder. Dit is natuurlijk ook een kwestie van onderwijsorganisatie.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Er is een groot verschil tussen elk jaar wekelijks gaan zwemmen en één keer per maand. *(Opmerkingen van mevrouw Dominique Guns*)

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, ik zal beginnen met wat het belangrijkste beleidsvoornemen is. U hebt daar ook op gealludeerd.

We zijn alleszins van plan om de maatregel 'maximumfactuur' te monitoren op macroniveau. Ik heb daartoe een onderzoek laten invoeren naar de eventuele effecten van het invoeren van de maximumfactuur op de activiteiten die het onderwijs in onze basisscholen levendiger maken.

De cel 'Schoolloopbanen in het Basisonderwijs' (SiBO) van het Steunpunt 'Studie- en Schoolloopbanen' (SSL) hield reeds een nulmeting inzake de deelname van leerlingen aan culturele, sportieve en andere activiteiten. Deze bevraging gebeurde bij 190 scholen tijdens het najaar van 2007. De aangeschreven scholen waren scholen die participeerden aan het SiBO-onderzoek. Vragen over de organisatie van culturele en sportieve activiteiten werden geïntegreerd in de directievragenlijst van het steunpunt. In deze vragenlijst werd gevraagd welke activiteiten de scholen organiseerden tijdens het schooljaar 2006-2007. Concreet werd gepeild naar de activiteiten die hoogstens één dag duurden en die tijdens de schooluren plaatsvonden. In het najaar gebeurt de nulmeting voor de meerdaagse uitstappen en zal meting 1 gebeuren voor de eendaagse uitstappen voor het schooljaar 2007-2008, het jaar voorafgaand aan de invoering van de maximumfactuur.

Op basis van deze retrospectieve bevraging kan een beeld gevormd worden van de participatie aan nevenschoolse activiteiten vóór de invoering van de maximumfactuur. Als deze bevraging in de komende jaren opnieuw wordt afgenomen, zal het mogelijk zijn om een vergelijking te maken inzake de participatie aan deze nevenschoolse activiteiten voor en na de invoering van de maximumfactuur. Dit is naar ik meen het belangrijkste onderdeel van mijn antwoord: we zullen evalueren op basis van een nulmeting.

Als u naar mijn persoonlijke indruk vraagt, moet ik zeggen dat ik er tot op heden absoluut niet van overtuigd ben, op basis van de voorbeelden die mij bereiken, dat het systeem van de maximumfactuur zou leiden tot de vermindering van activiteiten op school.

Ik meen dat we een onderscheid moeten maken – want mevrouw Guns heeft beide vermeld – enerzijds tussen het bereiken van de eindtermen en anderzijds wat we de activiteiten die het onderwijs verlevendigen, noemen, en meerdaagse uitstappen. Wat de eindtermen en ontwikkelingsdoelen betreft: scholen kunnen daar niet gemakkelijk onderuit, want die normen liggen vast en worden gecontroleerd door de inspectie. We zeggen dan ook dat wat nodig is om ze te halen, kosteloos ter beschikking moet worden gesteld in het basisonderwijs.

Vooraleer we het principe van de kosteloosheid echt hard hebben doorgevoerd, hebben we laten berekenen door het Hoger Instituut voor de Arbeid (HIVA) wat kleuterscholen en scholen voor het lager onderwijs gemiddeld nog vroegen om het proces te bekostigen dat rechtstreeks betrekking heeft op de eindtermen en ontwikkelingsdoelen. In het kleuteronderwijs was dat gemiddeld bijna 10 euro, in het lager onderwijs gemiddeld 30 euro. Maar we hebben elke kleuterschool en elke lagere school 45 euro per kind gegeven om dat principe van de kosteloosheid volledig te kunnen waarmaken vanaf 1 september 2007. Ik denk dat er op dit vlak geen problemen mogen zijn, ten eerste omdat de eindtermen en ontwikkelingsdoelen decretaal vastliggen en gecontroleerd worden en ten tweede omdat we tegenover de kost die nog vastgesteld werd, een meer dan proportionele injectie aan middelen hebben gegeven.

De discussie over de maximumfactuur gaat over activiteiten die het bereiken van de eindtermen verlevendigen en over meerdaagse uitstappen. Ik ben er tot op heden absoluut niet van overtuigd dat de maximumfactuur te streng zou zijn. Bij elk voorbeeld dat ik al heb gekregen en waarbij men zei dat deze of gene activiteit moet worden afgeschaft wegens de maximumfactuur, heb ik gecontroleerd hoeveel euro extra de betrokken school kreeg. De winst van de betrokken school in de werkingsmiddelen was in elk van die gevallen een veelvoud van wat men zou besparen door minder activiteiten te doen.

Mevrouw Michiels, u kijkt zo bedenkelijk. Ik bedoel dat wat we extra geven aan de scholen, een veelvoud is

van het bedrag waarvan de scholen beweren dat ze het nu plotseling niet meer mogen vragen aan de ouders.

Als die scholen met andere woorden gebruik zouden maken van de werkingsmiddelen die ze krijgen, dan zijn ze perfect in staat om die activiteiten te blijven doen. Dus, wat is er aan de hand? U kent de cijfers (cf. infra). Gemiddeld heeft een basisschool vandaag per kind en in vergelijking met het begin van de legislatuur, 273 euro extra. Men stelt dan dat dit bedrag samenhangt met kenmerken van leerlingen en verschilt van school tot school, maar ook de basisfinanciering, los van die kenmerken van leerlingen, stijgt in het kleuteronderwijs met 26 euro en in het lager onderwijs met 62 euro, tot zelfs 262 euro winst voor een leerling in het buitengewoon lager onderwijs, type 4. Daar ligt het dus niet aan.

Bovendien – en dat weet u – hebben we, omdat het stelsel van de maximumfactuur is ingegaan op 1 september en de scholen hun budgetten pas in de loop van het schooljaar krijgen, ook in een eenmalige tussenstap voorzien. Voor het gemeenschapsonderwijs bedroeg die 34 euro per kind, voor het officieel gesubsidieerd onderwijs 33 euro en voor het vrij gesubsidieerd onderwijs 32 euro. Het geld is dus eigenlijk daar.

Scholen hadden zeker in september nog geen duidelijk zicht op wat hun budget zou zijn en waren dus een beetje voorzichtig en terughoudend. Dit geldt voor gemeentescholen en ook in het gemeenschapsonderwijs. Het zal misschien minder gelden voor scholen die rechtstreeks afhankelijk zijn van een welbepaalde inrichtende macht die heel dicht bij de school staat, want die weten dat dan. In het gemeentelijk onderwijs en het gemeenschapsonderwijs zijn er natuurlijk tussenechelons waar het geld eerst terechtkomt, waarna het weer verder wordt verdeeld. Het is plausibel dat daar wat onzekerheid bestond. Dat kon ook het geval zijn bij vrije scholen die samen afhankelijk zijn van één inrichtende macht, want ook daar kon er onzekerheid bestaan over wat een school zou krijgen. Ik kan me dit inbeelden.

Ik begrijp dus dat er in het begin wat terughoudendheid en onzekerheid is geweest over wat een school uiteindelijk zal krijgen. Ik vind het dan ook belangrijk dat inrichtende machten en schoolbesturen zo snel mogelijk laten weten aan de scholen wat voor hen de winst is in het nieuwe financieringssysteem. Ik doe die oproep aan gemeentebesturen, ik heb dit ook gesuggereerd aan het gemeenschapsonderwijs en hetzelfde geldt natuurlijk ook voor inrichtende machten in de vrije, katholieke sector die meerdere scholen onder zich hebben. Ze zouden zo snel mogelijk aan de scholen moeten laten weten wat de winst is.

Ik denk dat er ook nog wel iets anders gebeurt. Scholen worden opgeroepen om, indien wat zij aan de ouders vroegen meer bedroeg dan de maximumfactuur, daar zelf over na te denken. Ze moeten dus meer dan vroeger zelf nadenken over wat ze prioritair vinden. Ik denk dat er nu scholen zijn die zelf vraagtekens plaatsen bij de zin van bepaalde activiteiten. Ze mogen de minister echter de schuld niet geven van het wegvallen van die activiteiten, maar het is natuurlijk gemakkelijk om te vertellen dat de minister ze verboden heeft, dat iets niet langer kan omdat de minister de maximumfactuur heeft ingevoerd of dat het allemaal de schuld van Brussel is. Eigenlijk gaat het om scholen die zelf aan het nadenken zijn over hun prioriteiten, maar die geen geld te kort komen. Het zijn scholen die met het geld dat ze hebben, andere dingen willen doen. Ik vind dat ze de eerlijkheid zouden moeten hebben om dat te zeggen aan de ouders.

Ten slotte heb ik zelf nogal wat reacties gekregen. Toen ik ze onderzocht, bleek dat ze eigenlijk niet te maken hadden met het schrappen van activiteiten, maar met het verschuiven van activiteiten. Dat geldt bijvoorbeeld voor de zwemlessen, een typisch voorbeeld. Ik heb in mijn klachtenvergaarbak – en het is een grote – voorbeelden van scholen die, bijvoorbeeld op basis van wat de inspectie had gezegd, beslist hadden om in de eerste drie jaren van het lager onderwijs meer te zwemmen en in de laatste drie jaren minder. De ouders van kinderen die in de laatste drie jaren zitten, denken dan dat de maximumfactuur de oorzaak is. Dat is helemaal niet te wijten aan de maximumfactuur. De school heeft gewoon haar patroon gewijzigd.

In de gevallen dat ouders zich rechtstreeks tot mij gewend hebben met een klacht dat er minder activiteiten zijn wegens de maximumfactuur, heb ik telkens gecontroleerd of het zo is dat de school inderdaad echt te weinig extra middelen had om de meerkost van de ouders over te nemen, en dat was nooit het geval. Ik heb begin september nogal wat directies aan het woord gezien in de kranten. Ze stelden dat het verschrikkelijk was met de maximumfactuur. Een directeur stelde dat het heel erg is, dat hij een kansarme bevolking heeft, dat de uitstappen unieke gelegenheden waren voor de kinderen en dat hij er nu op moet bezuinigen. Het blijkt te gaan over een directeur die per kind 300 euro meer krijgt dan vijf jaar geleden. In een dergelijk geval denk ik bij mezelf: die man is het publiek en de ouders aan het belazeren. Er is natuurlijk maar één antwoord dat helpt: men moet correct overleggen met ouders.

Mijnheer Schoofs, ik ken het antwoord op uw vraag niet. Ik durf niet te zeggen wat de winst is in zo'n school van het type 1 of het type 8, maar u zou dit moeten laten bekijken en eventueel opvragen bij de school in kwestie. Eventueel wil ik dit samen met u eens bekijken op een vertrouwelijke basis. Ik kan me immers inbeelden dat men de zaken niet helemaal correct voorstelt, dat men uit voorzichtigheid op de rem gaat staan terwijl dat eigenlijk niet nodig is. Het

kan natuurlijk ook zijn dat die directie onzeker is zolang het geld niet op de rekening staat, en daarom op de rem gaat staan. Ik denk echt niet dat er een reden voor is.

Intuïtief en op basis van alle voorbeelden die ik heb gekregen, heb ik nog geen reden ontdekt waarom de decreten die wij hebben goedgekeurd, zouden moeten leiden tot minder activiteiten. Ik herhaal dat ik van mening ben dat elk beleid moet worden geëvalueerd. Dat werd hier ook afgesproken. We zullen alles dus grondig evalueren en opvolgen, en uit die evaluatie zullen we indien nodig conclusies trekken.

De voorzitter: Mevrouw Guns heeft het woord.

Mevrouw Dominique Guns: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik denk dat we allebei in dezelfde richting denken. Het is misschien niet mooi gezegd, maar ik meen dat scholen misschien een beetje misbruik maken van de invoering van de maximumfactuur, want ze vergeten erbij te vertellen dat de overheid een substantiële tegemoetkoming en middelen ter beschikking heeft gesteld.

Mijnheer de minister, misschien kan ik u een hint geven. Het is misschien handig om de ouderraden van de scholen hierover in te lichten, maar misschien is dat te veel gevraagd.

Mijn vraag werd niet zozeer ingegeven door de niet-sociale extra activiteiten, maar wel door de zaken die verbonden zijn aan de eindtermen, zoals het zwemmen. Ik herhaal dat er ouders zijn die financieel nog altijd niet kunnen of willen instaan voor de zwemlessen, misschien omdat ze zelf niet kunnen zwemmen. Dat jaagt me schrik aan. Ik hoop dat de inspectie die de eindtermen controleert, echt in het oog houdt dat activiteiten die verband houden met de eindtermen niet verminderen, zogenaamd wegens de maximumfactuur of wegens het stijgen van de brandstofprijzen. Er mag geen onderscheid zijn tussen de beter gestelde personen en de minder gestelde personen.

De voorzitter: De heer Schoofs heeft het woord.

De heer Hans Schoofs: Mijnheer de minister, ik denk inderdaad dat de uitleg die u geeft, correct is. Spijtig is alleen dat de twee maatregelen, met name het verhogen van de werkingsmiddelen en het invoeren van de maximumfactuur, niet op hetzelfde moment werden ingevoerd, want dan zou het iets makkelijker geweest zijn om een en ander te duiden. Ik denk dat het inderdaad in hoofdzaak om een perceptieprobleem gaat bij ouders en misschien ook in de scholen.

De heer Voorhamme heeft er terecht op gewezen dat het onze taak is om duiding te geven bij iets waarover hier werd gestemd. We moeten er inderdaad meer richting aan geven en zorgen voor meer communicatie. Het is natuurlijk ook onze taak om het decreetgevend werk op te volgen, te evalueren en waar mogelijk bij te sturen. Wat het buitengewoon onderwijs betreft, is er misschien een argument om de situatie nog eens afzonderlijk te bekijken. Ik juich alleszins toe dat dit ook uw voornemen is.

Het spijtige is dat nu wordt vastgesteld dat het nettoresultaat op het terrein veelal een vermindering is van het aantal zwembeurten. Het is jammer dat dit zo wordt uitgelegd dat het een perceptieprobleem op het terrein met zich meebrengt. We moeten misschien eens nadenken over extra communicatie hierover. U beschikt over een aantal communicatie-middelen, bijvoorbeeld Klasse, om extra duiding te geven.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mijnheer de minister, ik volg uw antwoord voor een deel. U zegt dat er nogal wat onzekerheid was bij de scholen in het begin van het schooljaar omdat ze niet goed wisten waar ze zouden uitkomen. Ik vind dat vrij logisch, want het gaat om iets dat totaal nieuw is.

Het verheugt me dat u herhaalt dat u het vaste voornemen hebt om die zaken te evalueren, maar ik heb nog een aantal vragen over de cijfers die u citeerde. U zegt dat een school gemiddeld 273 euro extra krijgt ten opzichte van het begin van de legislatuur. Dat is toch het bedrag met de verrekening van de kindkenmerken erbij?

Minister Frank Vandenbroucke: Ja.

Mevrouw An Michiels: Voor een kleuterschool en het lager onderwijs noemt u andere cijfers: 26 euro en 62 euro zonder kindkenmerken.

Minister Frank Vandenbroucke: Die cijfers slaan alleen op het laatste jaar. Dat is de winst nu, van dit jaar in vergelijking met het vorige jaar.

Mevrouw An Michiels: Dekt die stijging zonder kindkenmerken, de andere stijgingen die scholen voelen in hun budgetten, ik denk aan de stijgende brandstofprijzen? Die zouden niet mogen afhangen van de kindkenmerken, maar zouden moeten worden gedekt met wat de scholen er gewoon bovenop krijgen.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik ben wat misleidend geweest met mijn cijfers omdat ik te snel over mijn tekst ben gegaan. Ik ben begonnen met een vergelijking tussen 2004 en 2009, en dan ben ik op de basisbedragen gekomen, maar toen was ik eigenlijk bezig met het verschil tussen vorig schooljaar en nu.

Als ik bij de vergelijking tussen 2004-2009 blijf, dan is het basisbedrag per kleuter uit de begroting 2009, voor

het schooljaar 2008-2009, 429,41 euro. Het bedrag in 2004, voor het schooljaar 2003-2004, was 300,50 euro. Als ik binnen deze vergelijking blijf, is het basisbedrag gestegen met 129 euro voor de kleuter, en voor het lager is het basisbedrag, dus zonder de leerlingenkenmerken, gemiddeld 647,09 euro. In 2004 ging het om 452,83 euro. Dat is dus een winst van 195 euro. Dit is het basisbedrag of met andere woorden, de bodem.

Het gaat natuurlijk om gemiddelden, want in 2004 lag de lat natuurlijk ongelijk, maar het gaat toch om een fikse winst in het gewone, universele bedrag, los van de leerlingenkenmerken.

Mevrouw An Michiels: Ik heb nog een bijkomende vraag. U stelt dat een school 'gemiddeld' 273 euro extra krijgt. Hebt u er een zicht op hoeveel scholen onder het gemiddelde zitten en hoever ze onder dat gemiddelde zitten?

Minister Frank Vandenbroucke: Ja, daar hebben we een zicht op. Ik vraag me trouwens af of we dit niet al eens hebben meegedeeld, of we niet al een frequentieverdeling hebben gegeven.

Mevrouw An Michiels: We hebben tijdens de hoorzitting een simulatie gekregen. Het ging niet om de echte cijfers.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik meen dat iemand vandaag al verwees naar die cijfers in verband met een schriftelijke vraag.

Ik ben u misschien nog een antwoord schuldig op deze vraag. Het is niet zo eenvoudig. Ik ben er nog over aan het nadenken hoe ik de cijfers zal presenteren. Ik ga ervan uit dat het beeld dat u kreeg tijdens de hoorzitting, het juiste beeld is, maar ik ben er eerlijk gezegd niet zeker van. Ik stel dus voor, mevrouw de voorzitter, dat ik eerst nog even nadenk over die cijfers en wat we daarover communiceren.

De voorzitter: De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mijnheer de minister, ik wil hier nog een kanttekening bij plaatsen. In deze discussie moet natuurlijk ook rekening worden gehouden met de eis die we hebben gesteld in verband met het kosteloos onderwijs, want ook die stap brengt voor de scholen een aantal kosten met zich mee.

De bijkomende werkingsmiddelen gaan voor een groot, zo niet heel groot deel op aan de gestegen verwarmingsfactuur. Daaraan zou ik de bedenking willen koppelen dat we voor de correctheid van de discussie verschillende elementen in rekening moeten brengen. Het zou goed zijn indien aan de verschillende inspraakorganen in de scholen, ook de ouderraden en dergelijke, openheid van boekhouding en van kosten wordt gegeven, want daardoor zouden een aantal discussies geobjectiveerd kunnen worden. De cijfers tonen soms heel duidelijk aan welke evolutie er is geweest, wat de bijkomende uitgaven voor een school zijn en wat niet in vergelijking met de bijkomende inkomsten.

Van de kant van de ouders hoor ik over de twee maatregelen, het kosteloos onderwijs en de maximumfactuur, dat het kosteloos onderwijs in het basisonderwijs nagenoeg unaniem wordt toegejuicht. Een aantal excessen van vroeger zijn dankzij de maximumfactuur verdwenen, denken we maar aan de merkentoestanden van vroeger. De reacties van de ouders op de maximumfactuur en de bijkomende mogelijkheden en uitstapjes, zijn heel verschillend, ongeacht het inkomen of de sociale positie van de ouders.

Dit zijn een paar elementen voor de algemene discussie. Het zou goed zijn indien er per school, via de inspraakorganen, een veel grotere openheid zou komen, ook inzake de reële cijfers, want dan zal het wellesnietesspel op basis van fragmentaire gegevens en geselecteerde cijfers wel moeten stoppen.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Mijnheer Tavernier, ik dacht dat dit in de schoolraad aan bod moet komen, maar blijkbaar hebt u ervaringen met scholen waar dat niet gebeurt. Ik hoed me voor veralgemeningen ter zake. *(Opmerkingen van de heer Jef Tavernier)*

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de opleiding vierde graad bso Verpleegkunde

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, ik krijg de laatste weken verschillende signalen die wijzen op een ongerustheid die is teruggekeerd, want het is niet de eerste keer dat we dit meemaken in Vlaanderen. Blijkbaar zijn er nieuwe gesprekken bezig waardoor mensen uit de gezondheidssector ongerust worden. Het betreft de toekomst van de opleiding vierde graad bso Verpleegkunde. De federale minister van Volksgezondheid en Sociale Zaken, mevrouw Onkelinx, zou die opleiding in vraag stellen.

Ze argumenteert dat de noden en behoeften voor zo'n opleiding vandaag anders zijn dan wat de studenten leren in een vierde graad bso. Ze wijst ook op de Europese richtlijnen die het in de toekomst onmogelijk

zullen maken om de titel 'verpleegkundige' nog toe te kennen aan mensen die geen bacheloropleiding hebben gevolgd. Dit veroorzaakt ongerustheid in de sector.

De mensen vragen zich af hoe dit te rijmen valt met het hbo-dossier (hoger beroepsonderwijs) waaraan wij in Vlaanderen ijverig werken. We hebben in het parlement al een gedachtewisseling gehouden, en toen kwam tot uiting dat we belang hechten aan het behoud van de vierde graad bso Verpleegkunde. Er is immers veel vraag naar mensen die deze opleiding gevolgd hebben. Ze zouden op het terrein bepaalde handelingen moeten kunnen blijven uitvoeren.

Mijnheer de minister, bent u op de hoogte van bepaalde plannen van uw federale collega Onkelinx? Hoe staat u tegenover deze plannen?

Klopt het dat het straks onmogelijk wordt om de titel van verpleegkundige toe te kennen aan mensen die de vierde graad Verpleegkunde zullen volgen binnen het hbo?

Kunt u al vertellen of de vierde graad Verpleegkunde straks binnen de hbo4- of hbo5-opleiding kan worden aangeboden, rekening houdend met een aantal evoluties?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mevrouw de voorzitter, ik sluit me aan bij deze vraag. In het veld worden de leerlingen die de vierde graad bso Verpleegkunde hebben gedaan, zeer sterk gewaardeerd. Daar bestaat geen twijfel over. Ook in de teksten van het voorontwerp van decreet betreffende het hbo, zoals het nu voorligt, wordt zeer positief gesproken over de vierde graad Verpleegkunde.

Daarom was ik verrast dat federaal minister Onkelinx de kwaliteit van de opleiding blijkbaar in vraag zou stellen. Nu hoor ik dat het te maken heeft, zoals altijd, met een andere context aan Waalse kant. Daar wordt die vierde graad Verpleegkunde veel minder georganiseerd en hij wordt vooral georganiseerd aan de Franse grens. Er studeren heel veel Franse leerlingen omdat er blijkbaar een soort van numerus clausus zou bestaan in Frankrijk voor die opleiding. Misschien is minister Onkelinx daarom iets minder betrokken bij het belang van die richting en is de impact op de arbeidsmarkt in Franstalig België anders dan hier. Het gaat over meer dan 4000 leerlingen die goed werk leveren en gewaardeerd worden.

Mijnheer de minister, ik ga ervan uit dat u contact hebt met minister Onkelinx en ik hoop dat u ons positief nieuws kunt brengen.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mijnheer de minister, ik sluit me graag aan bij de vragen die mevrouw Helsen stelt. Ikzelf heb u een gelijkaardige vraag gesteld in mei, maar dat ging niet zozeer over de plannen van minister Onkelinx, maar over geruchten dat die opleiding niet meer zou worden erkend. U hebt mij toen een zeer duidelijk antwoord gegeven dat we een duidelijk onderscheid moesten maken tussen de visie van een bepaalde belangengroep en de officiële regelgeving. Als minister Onkelinx mee in het verhaal stapt, denk ik dat we al een stapje dichter bij een officiële regelgeving staan en dat er al een aantal zaken meer concreet zijn.

U hebt toen ook gezegd dat de discussie nog niet is afgerond, wat nu ook blijkt uit de vraag van mevrouw Helsen. U stelde toen zeer duidelijk: de scholen moeten niet bang zijn voor hun toekomst. Dat is het antwoord dat ik nu hoop te krijgen. Ik hoop dat er nog een toekomst is voor die scholen.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Het 'meerjarenplan voor het verhogen van de aantrekkelijkheid van het verpleegkundige beroep' van minister Onkelinx is mij bekend. Dit actieplan heeft enerzijds tot doel de aantrekkelijkheid van het beroep te verhogen en anderzijds ervoor te zorgen dat de beroepsbeoefenaars in staat zijn om een antwoord te bieden op de zorgbehoeften van de patiënten en de evolutie ervan. Dat zijn uiteraard bezorgdheden die ik onderschrijf.

De behoeften in de gezondheidszorg evolueren sterk en het beroep van verpleegkundige kan niet aan deze evolutie ontsnappen. Vooral de toenemende vergrijzing en het steeds complexer en intenser worden van de zorgen, zijn ook onze zorg.

Een van de pistes uit de beschikbare documenten is dat minister Onkelinx in deze optiek de toegang tot het beroep wil voorbehouden aan de verpleegkundigen die zijn opgeleid in het hoger onderwijs. Deze kwestie heeft de voorbije jaren al diverse malen op de agenda gestaan. Ik heb een opleiding Verpleegkunde buiten het hoger onderwijs steeds zinvol en opportuun gevonden. Deze opleiding is een schoolvoorbeeld van maatschappelijke promotie voor wie afstudeert in het 6de jaar bso. Verpleegkundigen zijn er overigens niet te veel, wel integendeel. De verpleegkundigen vierde graad bso maken tussen 40 en 50 percent uit van de studenten Verpleegkunde. Strategisch moeten we dus goed overwegen of radicale beslissingen in dit verband ons wel helpen.

De opleiding werd de laatste jaren ook sterk bijgestuurd en hervormd. Door onder andere het omschakelen naar het modulair onderwijs, de samenvoeging van de opleidingen psychiatrisch verpleegkundige en ziekenhuisverpleegkundige tot de gediplomeerde

verpleegkundige werd gezorgd voor een geactualiseerde opleiding Verpleegkunde in de vierde graad, die goed gewapend is om de nieuwe uitdagingen in de zorg aan te gaan. Ik blijf tot nader order achter de opleiding vierde graad bso Verpleegkunde staan, maar ook wij zullen ons in de nabije toekomst goed informeren.

Ik ga er wel van uit dat de sector, namelijk de betrokken scholen, vooral nood hebben aan rust en niet gediend zijn met commotie. Ik wil de scholen dan ook vooral geruststellen. Zij zullen gehoord worden, en vooralsnog wijzigt niets. Ik lees trouwens in een verslag van de Nationale Raad Verpleegkunde van 18 september 2008 naar aanleiding van een inleiding van een medewerkster van minister Onkelinkx: "Lorsqu'il est fait état de titre infirmier unique, il n'est pas question de supprimer le niveau de qualificiation des infirmières brevetés.".

De bezorgdheid van minister Onkelinx of de opleiding vierde graad bso Verpleegkunde nog in overeenstemming is met de behoeften van de patiënten, kan alleen beantwoord worden door een vergelijking van de opleiding met een officieel beroepscompetentieprofiel. Hier wringt nu net het schoentje, want er bestaat in België en in Vlaanderen geen officieel beroepscompetentieprofiel waaraan verpleegkundigen moeten voldoen. Daarnaast moet een opleiding tot verpleegkundige ook voldoen aan de Europese Richtlijn 2005/36/EC betreffende de erkenning van beroepskwalificaties. De opleiding Verpleegkunde vierde graad voldoet aan de in deze richtlijn gestelde minimumvereisten.

In een nota van de Europese Commissie, interne markt en diensten, wordt gesteld dat het Europese kwalificatieraamwerk (EQF) niet van toepassing is in situaties die vallen onder de betreffende Europese richtlijn. In deze nota wordt zelfs gesteld dat het samen toepassen van de aanbevelingen voor het EQF en de Europese richtlijn 2005/36/EC niet behoort tot de wettelijke mogelijkheden en niet wenselijk is. Het gelijkwaardigheidcertificaat dat is afgeleverd onder deze richtlijn attesteert dat een beroepsbeoefenaar van een andere lidstaat van een gelijkwaardig niveau is als een beroepsbeoefenaar van de ontvangende lidstaat, terwijl het EQF alleen een indicatie aangeeft van het niveau van de kwalificatie.

U vraagt of het klopt dat de vierde graad Verpleegkunde niet als opleiding erkend kan worden binnen het Bolognaproces. De opleiding valt inderdaad niet onder het Bolognaproces, want ze wordt ingericht in instellingen voor secundair onderwijs en niet in het hoger onderwijs.

Over de vraag of de vierde graad Verpleegkunde straks een hbo4- of hbo5-opleiding is, moet ik wat meer uitleg geven. Het voorontwerp van decreet betreffende het hbo bepaalt twee fasen met betrekking tot bestaande opleidingen die zullen worden opgenomen in het hbo. Eerst is er een tijdelijke inschaling van de opleidingen van rechtswege tot uiterlijk 2012 als hbo4- of hbo5-opleiding. Vervolgens moeten uiterlijk tegen 2012 alle bestaande opleidingen die als hbo worden opgenomen een hervormingsprocedure hebben ondergaan. Uiterlijk tegen 2012 zal namelijk voor elk van deze opleidingen een beroepskwalificatie erkend moeten zijn zoals bepaald in het ontwerp van decreet op de Vlaamse kwalificatiestructuur. Het is deze erkende – en dus ingeschaalde – beroepskwalificatie en niet de huidige opleiding die uiteindelijk het niveau van de opleiding zal bepalen.

Met betrekking tot de eerste fase, de tijdelijke inschaling van de opleidingen als hbo4 en hbo5, moet voor de opleidingen vierde graad Verpleegkunde het volgende meegegeven worden. In het eerste voorontwerp van decreet op het hbo, dat principieel goedgekeurd werd op de Vlaamse Regering van 18 juli 2008, werden alle opleidingen die momenteel georganiseerd worden door instellingen van secundair onderwijs, ingeschaald op niveau 4 van de Vlaamse kwalificatiestructuur. In de memorie van toelichting werd echter het volgende opgenomen: "Ook van opleidingen uit de vierde graad bso verwachten we dat ze leiden naar kwalificaties van niveau 4. Een uitzondering hierop vormt mogelijk de opleidingen van de vierde graad bso Verpleegkunde. Gezien haar lange studieduur en haar nauwe aansluiting met de bacheloropleiding, is het mogelijk dat deze opleiding een opleiding is van hbo5. In dit geval zal voor deze opleiding een uitzondering in de onderwijsbevoegdheid voorzien worden, want instellingen secundair onderwijs komen in principe niet in aanmerking voor de inrichting van opleidingen hbo5."

Dit moest blijken uit een Vlor-studie waarin men de vierde graad Verpleegkunde in haar sectorcommissie als opleiding – er is immers nog geen erkende beroepskwalificatie – heeft ingeschaald in de kwalificatiestructuur. Op het moment van het indienen van het ontwerp van decreet voor 18 juli bij de Vlaamse Regering waren de resultaten over deze inschalingstudie echter nog niet gekend. De studie is ondertussen wel afgerond en de opleiding vierde graad Verpleegkunde werd op het niveau 5 van de Vlaamse kwalificatiestructuur ingeschaald.

Bij een tweede indiening van het voorontwerp van decreet bij de Vlaamse Regering is het dus mogelijk dat de vierde graad Verpleegkunde op niveau 5 wordt ingeschaald, maar daar is nog geen politiek akkoord over. Hoe dan ook, in de geest van het decreet hbo zal de sector tegen uiterlijk 2012 duidelijkheid moeten scheppen in de beroepen die men in de verpleegkunde onderscheidt en op welke niveaus, zodat onderwijsinstellingen, indien nodig, zich kunnen omvormen zodat de opleidingen leiden tot de beroepskwalificaties die de sector erkent.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de minister, ik dank u voor het antwoord. U geeft de geruststellende boodschap aan het veld dat u het dossier goed opvolgt. U geeft aan dat het niet de bedoeling is om de mensen die de opleiding volgen, niet meer te erkennen als verpleegkundige. Het is belangrijk om dat te blijven opvolgen omdat vanuit Europa duidelijk wordt gevraagd om de titel enkel toe te kennen aan bachelors, waarbij de titel aan mensen de mogelijkheid geeft om bepaalde handelingen wel of niet uit te voeren.

U stelt zelf zeer duidelijk dat de opleiding niet past binnen het Bolognaproces. U zegt dat het wel mogelijk moet zijn om binnen het hoger beroepsonderwijs de opleiding te passen binnen niveau 5. Betekent dat dan dat het toch mogelijk is om in de toekomst de opleiding te organiseren in het hoger onderwijs? Dat was vroeger een mogelijkheid, maar dat is op een gegeven moment geheroriënteerd, en nu kan alleen het secundair onderwijs de opleiding organiseren. In functie van het toekennen van de titel verpleegkundige is het misschien toch wenselijk om dat goed op te volgen en te herbekijken.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik begrijp dat we in het voorontwerp van decreet een uitzondering zullen maken voor de vierde graad bso Verpleegkunde, zodat in de praktijk de secundaire scholen nog steeds niveau 5 zullen kunnen organiseren. Daar kunnen we zeker achterstaan.

U zegt dat de sector na 2012 duidelijkheid moet scheppen. Wat bedoelt u met de sector?

Minister Frank Vandenbroucke: Het veld: ziekenhuizen, rustoorden, rust- en verzorgingstehuizen.

Mevrouw Sabine Poleyn: Begrijp ik het juist dat u tot nu toe nog geen formeel contact hebt genomen met minister Onkelinx?

Minister Frank Vandenbroucke: Ik heb dat nog niet gedaan. Ik ben ook nog niet formeel door haar gevat.

Bovendien denk ik dat ik eigenlijk het debat zou moeten voeren samen met het Vlaamse afnemende veld, namelijk de Vlaamse rust- en verzorgingstehuizen en ziekenhuizen. Zij zegt iets over het competentieprofiel via een uitspraak over het opleidingsniveau. Dat is niet zo evident. Ik moet er even over nadenken of het aangewezen is dat ik als minister van Onderwijs met haar contact opneem, want eigenlijk moet het afnemend veld daar ook iets over zeggen.

De voorzitter: Ik stel voor dat we de komende weken of maanden samen eens overleggen of we het afnemend veld uitnodigen op een of meer hoorzittingen over heel die problematiek. Ik denk dat dit noodzakelijk zal zijn. Er kunnen ook andere takken van het hbo bij worden betrokken, waar de competentieprofielen ook niet zo duidelijk zijn. Dit is maar een sector, er kunnen er ook nog andere zijn. Ik stel voor dit in de werking van de nabije maanden op te nemen.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het verschil in ondersteuningskosten tussen inclusief en buitengewoon onderwijs

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, we zijn nog volop bezig met de voorbereiding van het dossier leerzorg. In dat kader heb ik informatie gekregen over een onderzoek in opdracht van de vzw Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een Handicap (GRIP) in samenwerking met het Hoger Instituut voor de Arbeid (HIVA). In dat onderzoek zijn vooral twee vragen onder de loep genomen: wat zijn de ondersteuningskosten die verbonden zijn aan inclusief onderwijs in de basisschool voor een kind met een specifieke onderwijsbehoefte, en wat is het verschil in ondersteuningskosten tussen het inclusief onderwijs en het buitengewoon onderwijs?

Daar is een uitvoerig rapport over verschenen waar een aantal zaken in tot uiting komen. Als er gekeken wordt naar de ondersteuningskosten die verbonden zijn aan een inclusief onderwijstraject, dan komt tot uiting dat er voor dat traject serieuze meerkosten zijn voor ouders en voor scholen, en dat er ook een inzet van financiële middelen is vanuit de welzijnssector. Als er gekeken wordt naar wat het verschil is tussen de ondersteuningskosten in het inclusief en het buitengewoon onderwijs, komt tot uiting dat het zeer moeilijk is om dat op een goede manier in kaart te brengen en dat het belangrijk is om rekening te houden met de investeringskosten voor de ouders.

Vanuit de organisaties die dit onderzoek hebben gedaan, is er vooral een vraag naar bijkomend onderzoek en cijfermateriaal om een beter zicht te krijgen op de kosten die gepaard gaan met de inclusieve onderwijstrajecten.

Mijnheer de minister, bent u bereid om in te gaan op de vraag om verder onderzoek te doen om een beter zicht te krijgen op de kostprijs vandaag en in de toekomst zowel voor ouders, scholen als de overheid? Bent u

bereid om bijkomend onderzoek te verrichten naar de verschillen in output en zichtbare resultaten voor wat de twee verschillende trajecten betreft?

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik sluit me aan bij de vraag van mevrouw Helsen. Uit het HIVA-onderzoek blijkt inderdaad dat er geen exact cijfermateriaal bestaat over de kostprijs van het buitengewoon onderwijs. Aangezien het buitengewoon onderwijs gefinancierd wordt vanuit de Vlaamse begroting, ben ik verwonderd dat er geen duidelijk zicht is op de kosten ervan. Op welke basis wordt dan de onderwijsbegroting opgemaakt, en meer specifiek de begroting voor het buitengewoon onderwijs? Er zou toch minstens per type van buitengewoon onderwijs een gemiddelde kostprijs per leerling moeten zijn gekend. Zult u, met het oog op de uitwerking van het leerzorgplan, een onderzoek laten uitvoeren naar de kosten van het buitengewoon onderwijs? Meten is immers weten, en anders is een goed en efficiënt beleid absoluut niet mogelijk.

Uit hetzelfde onderzoek blijkt ook dat er een groot gemis is aan continuïteit en coherentie, kennis en expertise op het vlak van inclusief onderwijs. Hoe zult u dit bijsturen om de kwaliteit en de haalbaarheid van het inclusief onderwijs te verbeteren? Dat zou de draagkracht van de scholen en vooral van de ouders ten goede kunnen komen. Nu moeten de ouders alles zelf uitzoeken en zijn ze ook extreem afhankelijk van de goodwill van de scholen. Het grondwettelijk gewaarborgd recht op keuzevrijheid van onderwijs mag ook voor ouders van kinderen met een handicap geen hol begrip zijn.

Ik heb nog een aantal andere vragen, maar de tijd is beperkt en ik zal ze bewaren voor een andere keer.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: De onderzoekers van de banaba (bachelor-na-bachelor) buitengewoon onderwijs en het HIVA hebben in hun onderzoek een beeld geschetst van de twintig cases die ze onderzocht hebben. De onderzoekers stellen dat het zeer moeilijk, zo niet onmogelijk is om de preciese exhaustieve kosten voor zowel jongeren in een exclusieve als in een inclusieve setting met elkaar te vergelijken. Heel veel effecten en factoren spelen daarbij een rol: de kosten van de residentiële opvang en voor welke soort opvang de ouders dan zouden kiezen, de kosten van het leerlingenvervoer, verschillende kostprijs als we over een kleine dan wel een grote school spreken enzovoort.

We zouden, net als de onderzoekers, voor een aantal cases kunnen onderzoeken wat de kosten zijn in een inclusieve setting en die vergelijken met de kosten die verbonden zijn aan een buitengewone setting. Zelfs als we die cases misschien nog meer doorgedreven zouden onderzoeken, dan nog zouden we beschikken over gegevens van zeer verschillende cases, in het besef dat alle andere, niet onderzochte leerlingen een heel divers en individueel beeld zouden geven.

Ik ben het eens met de onderzoekers dat op dit moment een accurate berekening van de totale kosten quasi onmogelijk is. Op dit moment, onder meer door het beperkt aantal inclusieve situaties, zou bijkomend en aanvullend extern onderzoek bij de inspanningen van het HIVA en de Katholieke Hogeschool Leuven (KHL) ons niet verder helpen in dit deel van het debat.

Wat we daarentegen wel moeten doen, is het huidige omkaderings- en financieringsmechanisme voor het buitengewoon onderwijs vereenvoudigen, waardoor we, in tegenstelling tot vandaag, wel in staat zijn om te berekenen wat een leerling in een buitengewone setting voor het beleidsdomein onderwijs kost. Het in kaart brengen van de gemiddelde omkadering per type leerling moet ons dan in staat stellen een rugzak te bepalen voor een leerling die kiest voor een inclusieve setting, een rugzak die vergelijkbaar is met wat die leerling zou binnenbrengen in het buitengewoon onderwijs. Dat is in zeer algemene termen de uitgangsidee waar nog verder over moet worden gepraat. Veeleer dan op dit moment te kiezen voor verder extern onderzoek, zijn we dus volop bezig met een interne oefening over hoe we de omkaderings- en financieringsmechanismen voor het buitengewoon onderwijs kunnen vereenvoudigen om zodoende de rugzak voor een individuele leerling te kunnen bepalen.

Verdere wetenschappelijke opvolging naar de effecten van inclusief onderwijs is inderdaad belangrijk. Ik vind dan ook dat ten laatste twee jaar na de goedkeuring van het decreet betreffende leerzorg, een wetenschappelijk onderzoek moet starten dat de effecten van het decreet, en inclusief onderwijs in het bijzonder, op de onderwijspraktijk en de praktijk van de centra voor leerlingenbegeleiding in kaart brengt. Het onderzoek naar de effecten van de onderwijspraktijk en -context van de gewone school op leerlingen van leerzorgniveau III in vergelijking met de effecten van de onderwijspraktijk en -context van de buitengewone school op leerlingen van leerzorgniveau III, verdient hierbij bijzondere aandacht.

Aan de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) willen we vragen om op basis van de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek een strategisch advies te formuleren. Aan de onderwijsinspectie wil ik vragen om, uiteraard in overeenstemming met het decreet op de onderwijsinspectie en de pedagogische begeleidingsdiensten, gedurende ten minste zes schooljaren volgend op de start van het decreet betreffende leerzorg, de

implementatie van het decreet op te volgen tijdens de reguliere doorlichtingen. De onderwijsinspectie moet daarbij oog hebben voor alle relevante aspecten betreffende leerzorg en bijzondere aandacht besteden aan het onderzoek naar de geboden kwaliteit van het aanbod aan leerlingen van leerzorgniveau III in gewone scholen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de minister, uw antwoord is duidelijk. U stelt dat u vooral de financieringssystemen binnen het buitengewoon onderwijs onder de loep wilt nemen. Ik wil daarbij de bedenking formuleren dat, indien wij het straks mogelijk maken om leerlingen van bijvoorbeeld leerzorgniveau III een traject te laten lopen binnen het gewoon onderwijs, het interessant is om vandaag na te gaan welke kosten dat met zich meebrengt in dat gewoon onderwijs en niet zozeer wat de kosten zijn van de leerling in het buitengewoon onderwijs. Ik ga er immers van uit dat de andere context waarin het kind les volgt, ook zijn gevolgen heeft voor de kostprijs, zoals het onderzoek nu ook aantoont.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Mevrouw de voorzitter, ik kan de opmerking van mevrouw Helsen alleen maar bijtreden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Cindy Franssen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de tewerkstelling van ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting in de centra voor leerlingenbegeleiding

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, het bestrijden van armoede is een van de prioriteiten in het Vlaamse regeerakkoord. Een belangrijke hefboom in de bestrijding van armoede is het inschakelen van ervaringsdeskundigen. Zij zijn beter dan wie ook geplaatst om de uitsluitingsmechanismen bloot te leggen.

In het eindverslag van het vooruitgangs- en toekomstcongres Armoede in 2004 pleitte men al voor het inschakelen van ervaringsdeskundigen in de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB).

Binnen het beleidsdomein Onderwijs en Vorming werd van begin 2005 tot halfweg 2006 een experiment ter zake opgezet waarbij ervaringsdeskundigen werden tewerkgesteld. Ik heb u daar een goed half jaar geleden een schriftelijke vraag over gesteld. Voor de evaluatie van dit tewerkstellingsproject verwees u naar het eindrapport 'Inschakeling van ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting in een onderwijscontext'. Ik citeer u: "Dit eindrapport heeft een aantal potentieel bevorderlijke en belemmerende factoren gedetecteerd. Zo moet de tewerkstelling van een ervaringsdeskundige passen in een ruimere visie/plan van een organisatie die armen wenst te bereiken." U zou in overleg met de CLB-sector modellen en acties uitwerken om tot de effectieve inschakeling van ervaringsdeskundigen te komen.

U hebt in dit verband al heel wat werk verricht, waaruit blijkt dat de armoedeproblematiek u na aan het hart ligt. Ik verwijs hiervoor naar het eindrapport dat u hebt aangegrepen om een decreetswijziging door te voeren.

Uit uw antwoord op mijn schriftelijke vraag blijkt dat u erkent dat de CLB's een omgeving vormen waar armoede vaak aan de orde is en waar ervaringsdeskundigen dan ook meer dan zinvol werk kunnen leveren. Een ervaringsdeskundige in een CLB leert enerzijds de CLB-medewerkers hoe zij op een aangepaste manier hun begeleiding van kinderen in armoede kunnen doen. Onze leefwereld en die van mensen in armoede staan soms mijlenver van elkaar. Het inzichtelijk maken van de problematiek is heel belangrijk. Anderzijds denkt een ervaringsdeskundige mee over hoe het aanbod van het CLB beter kan worden afgestemd op de noden van de doelgroep zelf.

De CLB's maken driejaarlijkse personeelsformaties. De meest recente is die voor de periode 2006-2009. Dat betekent dat er volop een nieuwe personeelsformatie in de maak is.

Mijnheer de minister, zijn er al resultaten bekend van de experimenten met ervaringsdeskundigen? Welke acties zult u ondernemen om de CLB's ertoe aan te zetten om effectief over te gaan om ervaringsdeskundigen in de armoedebestrijding in hun personeelsformatie op te nemen? Zijn de bovenvermelde modellen en acties al uitgewerkt? Graag had ik een kopie van het eindrapport ontvangen.

Naast het opnemen van ervaringsdeskundigen in de armoedebestrijding in de personeelsformatie en naast een uitgewerkte en gedragen visie, is ook een investering nodig van CLB-personeel om de ervaringsdeskundige de gepaste begeleiding te geven. Dit is een noodzakelijke randvoorwaarde om de inschakeling optimaal te laten verlopen. Hebt u in extra omkadering voorzien om de tewerkstelling van ervaringsdeskundigen mogelijk te maken? Zo niet, welke oplossing voorziet u voor dit probleem? Staan hier extra middelen tegenover?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Mevrouw de voorzitter, in oktober 2007 heb ik al eens naar de stand van zaken gepolst via een schriftelijke vraag. Toen hebt u onder meer geantwoord dat op 1 september 2008 eventueel een nieuwe opleiding zou worden aangeboden in het volwassenenonderwijs. Is dat effectief gebeurd? Wat is de stand van zaken daar?

Ook zou het interessant zijn te weten hoeveel afgestudeerden er intussen zijn. Vorig jaar waren er 54 afgestudeerde ervaringsdeskundigen. Is de interesse nog groot? Is er nog voldoende instroom en uitstroom, of stagneert dat?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw Poleyn, ik ben wat verrast, want ik herinner me niet dat ik toen een concreet schema had om een nieuw type opleiding te starten. Ik verwees waarschijnlijk naar de bestaande opleiding.

Mevrouw Sabine Poleyn: U hebt gezegd: er is een voorstel van nieuwe opleiding voor de ervaringsdeskundigen in de armoede en sociale uitsluiting ontwikkeld, in overleg met de kabinetten Onderwijs en Werk op basis van het beroepscompetentieprofiel vanuit de entiteit curriculum in samenwerking met de betrokken sectoren. Het voorstel voorzag enerzijds in een voortraject binnen basiseducatie, anderzijds in een beroepsopleiding in het secundair volwassenenonderwijs. Beide voorstellen lagen ter advies bij de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor). Het was de bedoeling om deze opleidingen vanaf 1 september 2008 structureel op te nemen en aan te bieden in het volwassenenonderwijs.

Minister Frank Vandenbroucke: Daarop moet ik u het antwoord schuldig blijven. Ik durf niet zeggen waar dat ondertussen staat. Ik zal u dat schriftelijk meedelen.

Vervolgens wil ik de vijf vragen van mevrouw Franssen overlopen.

In de praktijk gaat het om twee ervaringsdeskundigen die in de reguliere personeelsformatie zijn opgenomen. Aangezien dit niet langer binnen een experimenteel kader valt, worden deze personeelsleden niet op zich geëvalueerd. Tijdens de voorbereiding van een brochure wordt met deze en eerdere ervaringen met de inschakeling van ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting rekening gehouden.

Kansarmen vormen voor de CLB's een prioritaire doelgroep. De centra hebben de opdracht met betrekking tot dit onderwerp een visie en een strategie uit te bouwen. Die opdracht is ruimer dan de inschakeling van ervaringsdeskundigen. Ik denk evenwel dat ervaringsdeskundigen een rol in de uitbouw van een dergelijke visie en strategie kunnen spelen. Ik wil de sector dan ook ondersteunen om deze expertise beter te leren kennen en in te schakelen.

Op dit ogenblik wordt de laatste hand gelegd aan een uitgebreide brochure die de CLB's grondig moet informeren en sensibiliseren over de inzet van ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting. Deze brochure zal op 19 november 2008 aan alle directies van de CLB's worden voorgesteld. Zij zullen dan de nodige duiding bij dit communicatiemiddel krijgen.

Ik zal mevrouw Franssen een kopie van het eindrapport bezorgen.

Er zal niet in bijkomende omkadering voor de CLB's worden voorzien. Het moet mogelijk zijn de gepaste begeleiding binnen de bestaande omkadering aan te bieden. Het onderzoek naar de inschakeling heeft ons trouwens geleerd dat de belangrijkste voorwaarde om ervaringsdeskundigen in armoede en sociale uitsluiting in te schakelen erin bestaat dat de organisatie dit moet inpassen in de eigen visie en strategie om kansarmen te bereiken.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen: Ik dank de minister voor het antwoord. Nu het decretaal mogelijk is ervaringsdeskundigen in de personeelsformatie van de CLB's op te nemen, zou ik erop willen aandringen de CLB's te stimuleren om effectief ervaringsdeskundigen in het personeelsformatie op te nemen. Misschien kan de aangekondigde brochure hier een rol in spelen.

Het lijkt me tevens nodig hiervoor in de nodige middelen te voorzien. De minister heeft terecht gesteld dat de tewerkstelling van ervaringsdeskundigen op zich niet volstaat. Er moet een ruimere visie worden ontwikkeld.

Gezien het belang van de armoedebestrijding, zeker in deze tijden, en de rol die het onderwijs hierin kan spelen, zou ik beide aspecten aan elkaar koppelen. We moeten de ontwikkeling van een visie op armoedebestrijding en de politieke daad, met name het voorzien in middelen, aan elkaar koppelen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.